

EUROPOS
KOMISIJA

SAJUNGOS VYRIAUSIASIS
ĮGALIOJIMAS UŽSIENIO
REIKALAMS IR
SAUGUMO POLITIKAI

Briuselis, 2021 03 12
JOIN(2021) 5 final

BENDRA ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Ypatingasis administracinis Kinijos regionas Makao.

2020 m. metinė ataskaita

BENDRA ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI
YPATINGASIS ADMINISTRACINIS KINIJOS REGIONAS MAKAO.

2020 M. METINĖ ATASKAITA

Santrauka

1999 m. Makao perdavus Kinijos Liaudies Respublikai, Europos Sąjunga ir jos valstybės narės atidžiai stebi Ypatingojo Administracinio Kinijos Regiono (toliau – YAR) Makao politinę ir ekonominę raidą pagal principą „viena šalis – dvi sistemos“. ES remia principą „viena šalis – dvi sistemos“ ir jo įgyvendinimą, o ši metinė ataskaita dėl pokyčių Makao rengiama laikantis 1997 m. Europos Parlamentui duoto įsipareigojimo.

2020 m. principas „viena šalis – dvi sistemos“ ir toliau buvo įgyvendinamas, kaip numatyta Makao Pagrindiniame įstatyme.

Laikantis principo „viena šalis – dvi sistemos“, Makao gyventojų teisės ir pagrindinės laisvės toliau iš esmės buvo gerbiamos ir teisinės valstybės principo buvo laikomasi. Makao žiniasklaidoje ir toliau buvo viešinamos įvairios nuomonės, nors nerimą kėlė didėjanti vidinė cenzūra.

Nors nei Makao Pagrindiniame įstatyme, nei kituose teisės aktuose nenumatyta galimybė suteikti visuotinę rinkimų teisę, ES ragina Makao valdžios institucijas skatinti visuomenę aktyviau dalyvauti vyriausybės vadovo ir įstatymų leidžiamosios asamblėjos rinkimuose.

Kalbant apie ekonomikos sritį, vyriausybė ėmėsi veiksmingų priemonių COVID-19 plitimui sustabdyti, tačiau pandemija YAR ekonomikai padarė didelį poveikį, o BVP smarkiai sumažėjo. Šis sumažėjimas iš esmės paaiškinamas tuo, kad, nepaisant vyriausybės pastangų įvairinti Makao ekonomiką, ji vis dar yra labai priklausoma nuo lošimų ir turizmo sektorių. Dėl kelionių apribojimų 2020 m. YAR apsilankė rekordiška mažas skaičius turistų.

Buvo imtasi tam tikrų teisėkūros veiksmų svarbiais socialiniais klausimais, pvz., dėl minimaliojo darbo užmokesčio, motinystės ir tėvystės atostogų bei įstatymų, kuriais reglamentuojamos įdarbinimo agentūros.

Nors vyriausybė įgyvendino paramos priemones gyventojams ir įmonėms, o darbo rinka išsilaikė gerai, YAR ekonomikos atsigavimas iš esmės priklausys nuo to, kada ir kokiais kiekiais į Makao sugrįš turistai iš žemyninės Kinijos. Ilgesniu laikotarpiu ekonomikos įvairinimas ir regioninė integracija išlieka pagrindinėmis strategijomis.

I. Politinė ir socialinė raida

2020 m. didelių pokyčių Makao aukščiausio rango vyriausybės atstovų gretose neįvyko.

Nacionalinis saugumas išliko svarbiu klausimu Makao vyriausybės diskurse – centrinė vyriausybė skatino koreguoti teisinius ir vykdymo užtikrinimo mechanizmus, kad būtų užtikrintas nacionalinis saugumas. Spalio mėn. teisminė policija įsteigė naują nacionalinio

saugumo padalinį, kurį sudaro informacijos skyrius, nusikaltimų tyrimo skyrius, operatyvinės pagalbos skyrius, bendrųjų reikalų skyrius, išpėjimo apie teroristinius nusikaltimus ir jų tyrimo skyrius bei kibernetinio saugumo skyrius. Lapkričio 16 d. vyriausybės vadovas savo politiniame pranešime pareiškė, kad vyriausybė parengs įstatymą dėl konfidencialių dokumentų apsaugos ir planą, kuriame bus išsamiai aprašytos neapibrėžtos naujos procedūros, susijusios su Nacionalinio saugumo įstatymu. Šiuo metu nėra jokių požymių, kad, kuriant YAR Makao žemyninę teisėsaugos instituciją, būtų planuojama kopijuoti Honkonge taikomą metodą.

Vyriausybės vadovas pradėjo keletą viešojo administravimo reformų. Jis pranešė apie planus restruktūrizuoti pirmąją vyriausybės biurų grupę, be kita ko, sujungiant Švietimo ir jaunimo reikalų biurą ir Aukštojo mokslo biurą. Vyriausybė įsipareigojo stiprinti e. valdymą ir tobulinti valstybės tarnautojų įdarbinimo mechanizmą.

Vyriausybė ėmėsi priemonių stiprinti darbuotojų teisių apsaugą. Balandžio 16 d. teisėkūros asamblėja priėmė Darbuotojų minimaliojo darbo užmokesčio įstatymą, kuris įsigaliojo lapkričio 1 d. Tai buvo pirmasis toks išsamus minimaliojo darbo užmokesčio įstatymas Makao. Įstatyme numatyta, kad privačiojo sektoriaus darbuotojai, išskyrus pagalbinius namų ūkio darbuotojus ir neįgalius darbuotojus, privalo gauti įstatymu nustatytą minimalųjį darbo užmokestį – 32 MOP už valandą. Minimalusis darbo užmokestis bus persvarstomas kas dvejus metus, o vyriausybė taip pat pareiškė kompensuosianti visas trūkstamas darbo užmokesčio, mokamo neįgaliems darbuotojams, sumas.

Vyriausybės vadovas nurodė, kad po to, kai demokratijos šalininkų įstatymų leidėjų pasiūlytos priemonės buvo pakartotinai atmetos, vyriausybė priims teisės aktą dėl profesinių sąjungų, kad būtų ginamos darbuotojų teisės.

Rugsėjo 4 d. priimtas naujas įstatymas, kuriuo reglamentuojama įdarbinimo agentūrų veikla. Jis įsigalios 2021 m. kovo mėn. Šiuo įstatymu siekiama apsaugoti tiek potencialius samdomuosius darbuotojus, tiek darbdavius, ypatingą dėmesį skiriant atvykstantiems dirbti iš užsienio. Pavyzdžiui, potencialiems samdomiesiems darbuotojams taikomas mokestis neturėtų viršyti pusės jų pirmojo mėnesio bazinio darbo užmokesčio, nurodyto jų darbo sutartyje.

Įstatymu nustatyta motinystės atostogų trukmė 2020 m. buvo pailginta nuo 56 iki 70 dienų. Naujomis teisės nuostatomis taip pat nustatytos penkių dienų trukmės tėvystės atostogos – ilgesnės nei buvusios dviejų dienų trukmės neapmokamos atostogos. Vis dėlto motinystės ir tėvystės nuostatos Makao pagal pasaulinius standartus darbuotojams išlieka nepalankios.

Rugpjūčio mėn. įsigaliojo nauja aprūpinimo viešuoju būstu tvarka – pagal ją padėta pagerinti gyvenimo sąlygas daugiau nei 2 200 reikalavimus atitinkančių namų ūkių. Ekonomiško būsto įstatymo pataisa pakoreguotas paraiškų teikimo pagal Būsto nuosavybės programą procesas ir nustatyta nauja perpardavimo tvarka. Taip pat numatytas papildomas subsidijuojamas būstas.

YAR Makao vyriausybė ėmėsi skubių ir ryžtingų veiksmų COVID-19 plitimui kontroliuoti, be kita ko, vasario mėn. nurodydama kazino dviem savaitėms sustabdyti veiklą ir taikydama apsaugos priemones veiklą atnaujinus. Pagal vyriausybės programą visuomenei už prieinamą kainą buvo pateikta daugiau kaip 20 mln. kaukių. Pirmosiomis pandemijos dienomis buvo

pakoreguotos atvykimo į Makao taisyklės, siekiant užkirsti kelią įvežtiniais atvejais – nuo kovo 25 d. iš užsienio šalių buvo uždrausta atvykti ne Makao gyventojams. Vasario 4 d. buvo sustabdytos keltų paslaugos tarp Honkongo ir Makao. Balandžio 5 d. autobusų paslaugos tarp Makao ir Honkongo buvo sustabdytos iki bus pranešta kitaip.

Žemyninės Kinijos valdžios institucijos atnaujino vizų išdavimą, kad nuo rugpjūčio mėn. gyventojai galėtų lankytis Makao laisvalaikio kelionių tikslais. Iš viso dėl COVID-19 protrūkio buvo patvirtinti 46 atvejai; mirčių nebūta.

Spalio mėn. per 2020–2021 teisinių metų atidarymo ceremoniją pasakiojo kalboje Makao kasacinio teismo pirmininkas paminėjo išbandymus, su kuriais susiduria YAR teisinė sistema. Jis pabrėžė nuolatinę Portugalijos sistemos įtaką įgyvendinant principą „viena šalis – dvi sistemos“ ir taip pat išreiškė nuomonę, kad Makao ir Portugalija turėjo skirtingus etinius standartus, moralines vertybes, papročius ir kultūrą.

Vyriausybė toliau montuoja daug stebėjimo kamerų – pagal oficialius planus iki 2028 m. turėtų būti įrengta 4 200 kamerų. Valdžios institucijos teigia, kad toks stebėjimas yra pagrįstas, nes jį vykdančią remiama kova su nusikalstamumu.

Teisės, laisvės ir lygios galimybės

Teisės, pagrindinės laisvės ir teisinė valstybė iš esmės buvo gerbiamos tiek, kiek garantuojama Makao Pagrindiniame įstatyme, ir laikantis principo „viena šalis – dvi sistemos“.

Ir toliau nesiimama jokių veiksmų siekiant įsteigti nepriklausomą žmogaus teisių instituciją, kad būtų atsižvelgta į 2015 m. gruodžio mėn. JT komiteto prieš kankinimą pateiktą rekomendaciją.

Nors **spaudos laisvė** iš esmės buvo gerbiama, vidinė cenzūra yra Makao žiniasklaidos ypatybė. Kovo 18 d. Makao portugališkos ir angliškos žiniasklaidos asociacija (angl. AIPIM) paskelbė pareiškimą, kuriame išreiškė susirūpinimą dėl to, kad Makao ir Honkongas buvo įtraukti į centrinės vyriausybės sprendimą uždrausti trijų JAV žiniasklaidos priemonių žurnalistams dirbti Kinijoje. AIPIM savo pareiškime taip pat išreiškė nerimą dėl neigiamo didėjančios įtampos tarp Jungtinių Valstijų ir Kinijos poveikio spaudos laisvei.

Spalio mėn. anksčiau nei numatyta ir be jokio paaiškinimo uždarius parodą „World Press Photo Exhibition 2020“ atsirado daug susirūpinusiųjų, tarp jų AIPIM. Parodoje, be kita ko, buvo vaizduojami socialiniai neramumai Honkonge. AIPIM teigė, kad „jei [tai] yra spaudimo, susijusio su kai kuriomis parodoje eksponuotomis nuotraukomis, rezultatas, mes manome, kad tai yra rimtas ir nerimą keliantis incidentas, kuris rodo, jog saviraiškos laisvė pamažu yra užgniaužiama“.

Makao ir toliau iš esmės buvo gerbiama susirinkimų laisvė, **tačiau COVID-19 protrūkis turėjo įtakos įvairių laisvių įgyvendinimui**. Makao žurnalistų asociacija pareiškė, kad vyriausybės departamentai neturėjo atšaukti visų spaudos konferencijų dėl siekio kontroliuoti COVID-19 plitimą. Grupė paragino Vyriausybės informacijos biurą rasti pusiausvyrą tarp laisvo informacijos srauto poreikio ir poreikio kovoti su epidemija.

Viešojo saugumo policijos pajėgos atmetė Demokratinės plėtos sąjungos prašymą leisti organizuoti kasmetinę taikią protesto akciją Tiananmeno represijoms žvakių šviesoje paminėti, kaip priežastį nurodydamos susirūpinimą dėl COVID-19 plitimo kontrolės. Kitas prašymas leisti rengti fotografijų parodą taip pat buvo atmestas. Birželio 4 d. naktį dvi demokratijos šalininko įstatymų leidėjo Au Kam Sano dukros buvo sulaikytos dėl, kaip įtariama, neteisėto susibūrimo. Jungtinių Tautų Žmogaus teisių komitetui pateiktoje ataskaitoje NVO „Macau Conscience“ išreiškė savo nerimą, kad vyriausybė piktnaudžiauja susirūpinimu dėl visuomenės sveikatos siekdama uždrausti bet kokius atminimo renginius.

Makao neveiksmingai įgyvendina **asociacijų ir kolektyvinių derybų laisvę**, įtvirtintą Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) konvencijose. ES toliau skatina Makao tai daryti, be kita ko, priimant planuojamą teisę aktą dėl profesinių sąjungų.

Makao ir toliau deda pastangas kovojant su **prekyba žmonėmis**. Vis dėlto Makao buvo įtrauktas į JAV 2 lygio stebėjimo sąrašą, nes Valstybės departamento metinėje ataskaitoje pažymėta, kad Makao neviseškai atitinka būtiniausius prekybos žmonėmis panaikinimo standartus ir kad vietos valdžios institucijos, palyginti su ankstesniu ataskaitiniu laikotarpiu, nedėjo didesnių pastangų šiam tikslui pasiekti. ES yra pasirengusi stiprinti bendradarbiavimą su Makao šioje srityje.

Makao dar nėra priėmusi išsamių kovos su diskriminacija teisės aktų. **Diskriminacija dėl seksualinės orientacijos ar lytinės tapatybės** ir toliau kelia susirūpinimą, visų pirma užimtumo, švietimo ir sveikatos priežiūros srityse.

Makao toliau sprendė **korupcijos** problemą, be kita ko, Kovos su korupcija komisijos (angl. CCAC) darbu. 2020 m. gegužės mėn. buvo paskelbta CCAC metinė ataskaita, kurioje išsamiai aprašytas įstaigos darbas kovojant su korupcija viešajame ir privačiajame sektoriuose. Vyriausybės vadovas pažadėjo gerinti žmonių informuotumą apie skaidrius rinkimus ir užtikrinti, kad 7-osios Teisėkūros asamblėjos rinkimai (kurie vyks 2021 m.) galėtų vykti sąžiningoje, teisingoje ir atviroje aplinkoje, kurioje nėra korupcijos.

II. Ekonominė raida

COVID-19 pandemija turėjo didžiulį poveikį Makao ekonomikai. Vyriausybė sėkmingai kontroliavo pandemiją YAR, tačiau dėl kelionių ir su sveikata susijusių apribojimų, taikytų tiek Makao, tiek Kinijoje, didžiąją metų dalį didžiausiame pasaulyje lošimo namų centre apsilankė tik labai nedidelis skaičius žmonių.

Dėl šios priežasties pirmąjį 2020 m. ketvirtį Makao BVP sumažėjo 48,1 proc., antrąjį ketvirtį – 68 proc., o trečiąjį ketvirtį – 63,8 proc. (pagal kasmet skelbiamus duomenis¹). 2020 m. atvyko 85 proc. mažiau turistų – į YAR atvyko tik 5,9 mln. lankytojų (palyginti su 39,4 mln. 2019 m.).

Iprastai apie 70 proc. turistų, apsilankančių Makao, yra iš žemyninės Kinijos, o tai reiškia, kad YAR ekonomikos atsigavimas iš esmės priklausys nuo sugrįžtančių turistų iš Kinijos. Pirmąjį

¹ Šie ir toliau pateikiami statistiniai duomenys yra naujausi duomenys, gauti rengiant šią ataskaitą.

2020 m. pusmetį individualių vizų išdavimas į Makao atvykstantiems žemyninės Kinijos gyventojams iš esmės buvo sustabdytas. Vizos etapais vėl pradėtos išduoti nuo rugpjūčio mėn., o iki rugsėjo mėn. vidurio jos vėl pradėtos išduoti visiems Kinijos gyventojams. Nors dėl to atvykstančiųjų skaičius šiek tiek padidėjo, pastarosios metų dalies skaičiai išliko gerokai mažesni nei įprasta Makao ir jų nepakako tvirtam ekonomikos atsigavimui užtikrinti.

Nepaisant ekonomikos nuosmukio, darbo rinka išsilaikė gerai, o nedarbo lygis rugsėjo–lapkričio mėn. padidėjo tik šiek tiek – iki 2,9 proc. (nuo 1,7 proc. 2019 m. pabaigoje)². Infliacija per pirmuosius vienuolika mėnesių siekė 0,1 proc.

Kalbant apie Makao fiskalinę padėtį, Makao vyriausybė dėl silpnos ekonomikos, sumažėjusių pajamų (įskaitant pajamas iš lošimo mokesčių) ir padidėjusių viešųjų išlaidų turėjo pasinaudoti savo rezervais, kad pajamos 2020 fiskaliniiais metais padengtų išlaidas. Nepaisant to, YAR fiskalinė padėtis išlieka gera, nes vis dar turimi dideli fiskaliniai rezervai (nuo spalio mėn. pabaigos – 607 mlrd. MOP (63 mlrd. EUR)).

Dėl kelionių į YAR ir iš jo apribojimų Makao bendrovėms kilo papildomų sunkumų vykdamt veiklą. Tai ypač pasakytina apie užsienio bendroves ir užsienyje gyvenančius asmenis, nes užsieniečiams, gyvenantiems nežemyninėje Kinijoje, didžiąją metų dalį nebuvo leidžiama atvykti arba sugrįžti į Makao.

Ekonominė politika

2020 m. dėl išskirtinių aplinkybių daugiausia dėmesio buvo skiriama pandemijos stabdymui ir ekonomikos rėmimui, todėl buvo imtasi įvairių skubių priemonių. Vyriausybė pagal vartojimo subsidijavimo schemą vienam gyventojui išmokėjo 8 000 MOP (826 EUR), skyrė 600 MOP (62 EUR) sveikatos priežiūros kuponų ir 15 000 MOP (1 550 EUR) išmokas reikalavimus atitinkantiems vietos samdomiesiems darbuotojams ir savarankiškai dirbantiems specialistams. Ji taip pat sudarė galimybę samdomiesiems darbuotojams gauti apmokamą mokymą ir sumažino jiems taikomą darbo užmokesčio mokesť. Kalbant apie įmones, vyriausybė laikinai sušvelnino MVĮ skirtos pagalbos schemos reikalavimų atitikimo kriterijus ir pradėjo vykdyti MVĮ bankų paskolų palūkanų subsidijavimo schemą³. Ji taip pat atleido įmones nuo turizmo mokesčio, sumažino pelno mokesť ir panaikino įvairius mokesčius. Subsidijavimo schema buvo taikoma su sąlyga, kad įmonės nustatytu laikotarpiu neatleis samdomųjų darbuotojų. Iš viso priemonės sudarė apie 12 proc. YAR 2019 m. BVP⁴.

Lapkričio 16 d. vyriausybės vadovas padarė 2021 m. **politinį pranešimą**. Tarp paminėtų prioritetų, be kita ko, buvo kova su epidemija, kovojant tiek įvežtiniais atvejais, tiek su atvejų atsinaujinimu YAR viduje, ir parama ekonomikos gaivinimui. Atsižvelgiant į ekonomikos struktūrą, ekonomikos atsigavimas labai priklauso nuo pokyčių, susijusių su pandemija. Kalbant apie ekonominę raidą, daugiausia dėmesio ir toliau skiriama turizmo ir lošimų sektorių konsolidavimui, kartu įvairinant ekonomiką ir stiprinant regioninį bendradarbiavimą su žemynine dalimi. Kiti prioritetai, be kita ko, apima miestų plėtrą ir viešojo administravimo reformą.

² Vis dėlto verta pažymėti, kad Makao dirba daug darbuotojų nerezidentų, kurie neturi nuolatinės gyvenamosios vietos Makao ([iki COVID-19 pandemijos](#) jų skaičius siekė apie 87 200), ir daugelis jų kasdien važinėja į darbą.

³ Palūkanų subsidija – iki 4 procentinių punktų per metus, paskola – iki 2 mln. MOP.

⁴ Šaltinis: Tarptautinis valiutos fondas (<https://www.imf.org/en/Topics/imf-and-covid19/%20Policy-Responses-to-COVID-19#M>).

Kalbant apie **ekonomikos įvairinimą**, nuo tada, kai buvo paskelbtas 2016–2020 m. penkerių metų plėtros planas, padaryta pažanga, tačiau lošimų sektorius vis dar sudaro apie pusę Makao BVP (palyginti su 63 proc. 2012 m.)⁵. YAR ekonomika taip pat išlieka labai priklausoma nuo lankytojų iš žemyninės dalies. Todėl politiniame pranešime buvo pakartotas tikslas toliau skatinti su lošimu nesusijusį turizmą ir vystyti pramonės sektorių, konferencijų ir parodų pramonę⁶, tradicinę kinų mediciną, prekybos sektorių ir finansinių paslaugų pramonę. Taip pat manoma, kad siekiant įvairinimo labai svarbu teikti paramą mažosioms ir vidutinėms įmonėms ir skatinti inovacijas.

Kalbant apie **finansines paslaugas**, YAR bus įsteigta obligacijų rinka, o žemyninės dalies finansų įstaigos ir draudikai yra skatinami steigti regionines būstines Makao ir plėsti savo verslą portugališkai kalbančiose šalyse.

Žiedinė ekonomika ir klimato politika tebėra svarbūs uždaviniai. 2020 m. vyriausybė pradėjo naują elektroninių ir elektros įrenginių perdirbimo programą ir įsipareigojo 2021 m. uždrausti reikmenų, pagamintų iš ekstruzinio polistireno „Styrofoam“, importą.

Regioninis bendradarbiavimas

Integracija su žemynine dalimi, priklausančia **Guangdongo, Honkongo ir Makao Didesniajam įlankos regionui**, išlieka vienu iš pagrindinių Makao vyriausybės prioritetų. Didesniajame įlankos regione Makao siekia sustiprinti savo, kaip pasaulinio lygio turizmo ir laisvalaikio centro ir prekybos, bendradarbiavimo prekybos srityje paslaugų ir finansinių paslaugų platformos, poziciją, be kita ko, tarp Kinijos ir portugališkai kalbančių šalių.

2020 m. birželio mėn. įsigaliojo Susitarimo dėl prekybos paslaugomis pagal Glaudesnės ekonominės partnerystės susitarimą su žemynine dalimi pakeitimas (jis pasirašytas 2019 m. lapkričio mėn.). Juo Makao įmonėms sudaromos dar palankesnės sąlygos patekti į žemyninės dalies sektorius, pvz., finansinių, teisinių, apskaitos, statybos ir inžinerijos, kultūros, turizmo ir platinimo paslaugų sektorius.

Kartu su Džuhajumi Makao bendrai plėtoja **Hengčino** salą, esančią į vakarus nuo Makao Guangdongo provincijoje. Ši sala – tai papildoma žemė Makao, kuri gali būti naudojama ekonomikos įvairinimui skatinti ir Makao į Didesnį įlankos regioną toliau integruoti. Joje įkurtas Makao universiteto miestelis ir įvairios vietos, skirtos jaunimo verslumui, tradicinei kinų medicinai ir kitoms pramonės šakoms plėtoti. 2020 m. buvo pateiktas pasiūlymas dėl Guangdongo ir Makao intensyvaus bendradarbiavimo zonos Hengčine ir sudaryta darbo grupė. Vasarą taip pat pradėjo veikti naujas pasienio kontrolės punktas, dėl kurio kirsti Hengčino ir Makao sieną tapo patogiau. Makao ir Džuhajus pasirašė sutartį, pagal kurią Makao skirta žemės saloje, kad būtų galima plėtoti Makao gyventojams Hengčine skirtą gyvenamųjų namų projektą (projektas „Naujoji Makao kaimynystė“), toliau integruojant Makao su žemynine dalimi.

⁵ Šaltinis: Pasaulio prekybos organizacija (PPO) (PPO atlikta Makao prekybos politikos peržiūra, Sekretoriato ataskaita, 2020 m. lapkričio mėn.).

⁶ Remiantis PPO duomenimis, 2012–2019 m. renginių padaugėjo 50 proc. Vėliau jų organizavimą stipriai paveikė pandemija.

III. Dvišaliai ES ir Makao santykiai

2020 m. **ES išliko antra pagal dydį Makao prekybos prekėmis partnere po žemyninės Kinijos**. ES buvo pirma pagal dydį importuotoja į Makao. Jai teko 31 proc. viso Makao importo⁷. Kita vertus, tik 1,6 proc. YAR eksportuojamų prekių buvo išvežta į Europą. ES ir toliau palaiko ilgalaikį prekybos su Makao perteklių. Tai galima paaiškinti tuo, kad Makao importo paklausa kurį laiką nuolat augo, kartu augant ir jo lošimų ir turizmo sektoriams, o gamybos sektorius susitraukė iki maždaug 1 proc. BVP.

2020 m. **dvišalė prekyba prekėmis (pirmuosius vienuolika mėnesių)** sumažėjo 37,3 proc. iki 702 mln. EUR. Tuo laikotarpiu ES eksportas į Makao pasiekė 650 mln. EUR (palyginti su praėjusiais metais, sumažėjo 37,0 proc.), dėl to susidarė 599 mln. EUR prekybos perteklius. Makao tebėra auganti Europos prabangos prekių rinka. ES daugiausia eksportavo aukščiausios klasės odos, aprangos gaminius, rankinius laikrodžius ir juvelyrinius dirbinius, maisto produktus, gėrimus ir automobilius.

ES yra trečia pagal dydį Makao užsienio investuotoja po Honkongo ir žemyninės Kinijos (išskyrus lengvatinių mokesčių centrus). Remiantis Makao statistiniais duomenimis, 2019 m. ES sudarė 5,2 proc. visų sukaupytų tiesioginių užsienio investicijų. Vien tik Portugalijai tenka 54 proc. ES investicijų į Makao. Remiantis Eurostato duomenimis, 2019 m. ES 27 sukauptos tiesioginės užsienio investicijos Makao pasiekė 342 mln. EUR, o Makao sukauptos tiesioginės užsienio investicijos ES – 1,93 mlrd. EUR.

2020 m. turėjęs vykti **24-asis ES ir Makao jungtinio komiteto posėdis** dėl pandemijos nebuvo surengtas. Tikimasi, kad posėdis įvyks 2021 m. pirmoje pusėje.

2020 m. gruodžio mėn. **Pasaulio prekybos organizacijoje** buvo atlikta Makao **prekybos politikos peržiūra**. Makao buvo pripažintas atvirąja ekonomika, kurioje vykdoma laisvoji prekyba. Visi taikomi tarifai 2019 m. siekė 0 proc., o išorės prekyba (prekėmis ir paslaugomis) sudarė 117,1 proc. BVP. ES, kaip pagrindinė Makao prekybos partnerė, atidžiai stebėjo Makao prekybos politikos peržiūrą ir pateikė keletą klausimų. ES ragina Makao prisijungti prie PPO Sutarties dėl viešųjų pirkimų.

Nepaisant sudėtingų metų, Makao įkurti Europos prekybos rūmai (angl. MECC) kartu su Honkonge įkurtais Europos prekybos rūmais (angl. „EuroCham HK“) koordinavo Europos dalyvavimą spalio mėn. vykusioje Makao tarptautinėje prekybos ir investicijų mugėje (angl. MIF).

Nepaisant 2020 m. COVID-19 pandemijos, ES ir Makao tęsė ilgalaikį bendradarbiavimą vertėjų žodžiu rengimo srityje. Pedagoginė pagalba, kurią Europos Komisijos Vertimo žodžiu generalinio direktorato instruktoriai teikia Makao politechnikos institutui, buvo suteikta rengiant virtualias paskaitas ir nuotolinius mokymus, taip pat seminarus kursų vadovams.

2020 m. kovo mėn. Makao vyriausybė pateikė galutinę ataskaitą dėl **trečiosios Makao ir ES bendradarbiavimo programos teisės srityje**. Ataskaita apėmė 2015–2019 m. laikotarpį. Šia programa prisidėta prie Makao teisinės sistemos modernizavimo ir plėtos. ES ir Makao svarsto galimybes plėsti bendradarbiavimą šioje srityje.

⁷ Pagal 27 ES valstybių narių duomenis.